

23052/2014

18-12-2014

Anulare proces verbal de contravenție

Judecatoria SECTORUL 1 BUCUREȘTI

Dosar nr. **36119/299/2014**

R O M Â N I A

JUDECĂTORIA SECTORUL 1 BUCUREȘTI

Sentința Civilă Nr. 23052/2014

Ședința publică de la 18 Decembrie 2014

Completul compus din:

Președinte Andrea Meșter

Grefier M_____ M_____

Pe rol judecarea cauzei Contencios administrativ și fiscal privind pe petent RAIFFEISEN BANK S.A. – sediu ales LA SCA NESTOR DICULESCU KINGSTON PETERSEN și pe intimat AUTORITATEA NAȚIONALĂ PENTRU PROTECȚIA CONSUMATORILOR, având ca obiect anulare proces verbal de contravenție seria ANPC NR. 0654836/1295.

Dezbaterile și susținerile părților au avut loc în ședința publică din data de 27.11.2014 fiind consemnate în încheierea de ședință de la acea dată, care face parte integrantă din prezenta când, instanța având nevoie de timp pentru a delibera, a amânat succesiv pronunțarea la data de 04.12.2014, 11.12.2014 și la data de 18.12.2014 când a hotărât următoarele

INSTANȚA

Deliberând asupra cauzei civile de față, constată:

Prin plângerea contravențională înregistrată pe rolul acestei instanțe la 05.08.2014, sub nr. XXXXXXXXXXXXXXXX, petenta RAIFFEISEN BANK S.A. a solicitat, în contradictoriu cu intimata AUTORITATEA NAȚIONALĂ PENTRU PROTECȚIA CONSUMATORILOR, anularea Procesul-verbal de sancționare și constatare a contravenției seria ANPC nr. 0654836/1295 din data de 9.07.2014 încheiat de către ANPC și înmănat acesteia la data de 16.07.2014, exonerarea petentei de plata amenzii contravenționale în cuantum de 50.000 lei, cu cheltuieli de judecată.

În motivarea plângerii, petenta a arătat prin procesul-verbal contestat, intimata a sancționat banca pentru pretinsa încălcare a prevederilor art. 9 lit. c din Legea 363/2007 privind combaterea

practicilor incorecte ale comercianților în relația cu consumatorii și armonizarea reglementărilor cu legislația europeană privind protecția consumatorilor, verificările fiind demarate ca urmare a primirii unui număr de 23 de reclamații din partea clienților băncii care, în esență, învederau autorității diminuarea veniturilor lunare.

Se mai arată că aceasta a fost, în mod greșit, sancționată de către intimată pentru activități care, în opinia acesteia, se încadrează în categoria practicilor incorecte, respectiv practici comerciale incorecte agresive.

Se mai arată că, în esență, aceasta a fost sancționată pentru că a venit în ajutorul clienților care treceau printr-o perioadă financiară dificilă oferindu-le posibilitatea încheierii unor acte adiționale care restructurau creditul prin aplicarea unei dobânzi reduse pentru perioade determinate, respectiv prin prelungirea duratei de creditare, apreciindu-se că ar fi profitat de situația dificilă în care se aflau numai pentru că ulterior perioadei de restructurare banca a recalculat costul total al creditelor.

Petenta a învederat faptul că a fost sancționată de către intimată cu ignorarea, de către aceasta din urmă, a împrejurării că dreptul de a constata contravenția era prescris, autoritatea aplicând sancțiunea pentru o serie de fapte petrecute în perioada 2010-2012 și în al doilea rând, petenta a fost sancționată de către ANPC pentru o serie de activități care nu sunt susceptibile de a se încadra în latura obiectivă a contravenției reținute de către autoritate, întrucât aceasta nu a exploatat situația nefericită a consumatorului, situație care fi fost de o asemenea gravitate încât să-i fi afectat raționamentul acestuia cu privire la produsele oferite de către bancă.

Totodată petenta a mai arătat că a rt. 13 alin. 1 din OG 2/2001 stabilește că „aplicarea sancțiunii amenzii contravenționale se prescrie în termen de 6 luni de la data săvârșirii faptei”, prescripția amenzii principale atrăgând și prescripția posibilității acordării unor sancțiuni complementare, în vreme ce alin. 2 al aceluiași articol prevede momentul de la care curge termenul de prescripție în ipoteza în care fapta ar fi una continuă respectiv: „în cazul contravențiilor continue, termenul prevăzut la alin. (1) curge de la data încetării săvârșirii faptei. Contravenția este continuă în situația în care încălcarea obligației legale durează în timp”. Identificarea în mod concret a faptei pretins a fi fost săvârșită de către bancă este determinantă pentru calificarea activității contrare legii ca fiind uno ictu sau continuă, iar în raport de această calificare se poate aprecia asupra caracterului prescris al dreptului de a sancționa banca.

Se arată că pretinsa faptă săvârșită de către Bancă nu are caracter continuu, în esență, fiind criticată atitudinea băncii anterior și/sau de la momentul încheierii unor acte adiționale apreciindu-se comportamentul contractual al băncii, manifestat dintr-o dată (uno ictu), la momentul încheierii actelor adiționale/răspunderii la o solicitare din partea unui client, ca fiind contrar diligențelor profesionale. Calificarea faptei sancționate, ca fiind una continuă sau nu, trebuie să se bazeze pe analiza raporturilor deduse judecății și nu se poate aprecia în abstracto în raport de formularea textului legal.

Se arată că, pretinsa atitudine incorectă nu poate fi încadrată conceptual în cadrul contravențiilor continue, ci în cadrul acțiunilor uno ictu/cu executare dintr-o dată, deoarece astfel cum spus mai sus aceasta se manifestă o singură dată – la momentul încheierii actelor adiționale referite în cadrul procesului verbal contestat, fiind fapte cu caracter continuu numai acele fapte care se caracterizează prin prelungirea în chip natural a acțiunii sau inacțiunii ce constituie elementul material al faptei.

În cazul de față, se arată că, se sancționează un comportament precontractual care și-a epuizat efectele odată cu încheierea actelor adiționale, o acțiune care, prin natura sa, este nesusceptibilă de prelungire în timp, după încheierea actelor adiționale întrucât s-a afirmat că petenta a influențat clienții pentru încheierea actelor adiționale, or odată încheiat contractul pretinsa influență/acțiune a acesteia a încetat. Cum s-a arătat și în jurisprudență dreptului penal din care materia contravenționalului a derivat, chiar și infracțiunea de lovire, acțiune uno icto, săvârșită dintr-o dată, are efecte în timp, dar aceste efecte nu schimbă natura acțiunii din instantanee în continuă sau continuată. Atâta timp cât acțiunea a încetat, calificarea corectă este de faptă instantanee, iar nu continuă.

S-a mai arătat că, intimata a făcut confuzie între efectele unei fapte, care se pot menține în timp – sunt continue, cu acțiunea provocatoare a acelor efecte – ce se poate săvârși fie dintr-o dată – un singur act material – sau în mod continuu – când săvârșirea actului material durează în timp și chiar și în ipoteza în care pretinsa faptă săvârșită ar fi calificată ca fiind continuă dreptul de a constata sancțiunea este prescris.

Așa fiind, cum intimata a sancționat, la data de 5.07.2014, săvârșirea unor fapte comise cu ocazia semnării unor acte adiționale de restructurare semnate în perioada 2010- 2012, rezultă fără putere de tăgadă împrejurarea că constatarea și sancționarea faptelor săvârșite s-a realizat cu depășirea termenului de 6 luni prevăzut de lege și se impune astfel constatarea nulității procesului verbal de contravenție.

Față de cele arătate petenta a solicitat a se constata prescripția faptelor ce se doresc a se sancționa contravențional și, pe cale de consecință, să constate nulitatea procesului verbal de contravenție ca fiind nelegal pentru sancționarea unor fapte pentru care a intervenit prescripția.

Cu privire la netemeinicia procesului verbal de contravenție se arată că, nu există o practică comercială incorectă sau agresivă petenta neprofitând de situația nefericită a consumatorului în scopul influențării deciziilor acestora, intimata considerând, fără temei, fapta de a oferi clienților tratament de rescadențare urmat de revenirea la condiții de creditare normale, că a însemnat din partea băncii o încălcare a prevederilor art. 9 lit. c din Legea nr. 363/2007.

În ceea ce privește situațiile analizate de către intimata aceste condiții nu sunt îndeplinite, încadrarea legală făcută de către aceasta fiind una nejustificată în raport de împrejurările de fapt reținute de către autoritate. Recuperarea de către bancă a sumelor neîncasate în perioada de restructurare nu reprezintă o lipsă de diligență profesională și nici o practică comercială agresivă, petenta nerecurgând la forță, presiuni psihice, profitarea de situația nefericită a consumatorului pentru a-i influența decizia.

Se arată că, în realitate, atitudinea petentei a fost opusă celei reținute de intimata și contrar interpretărilor distorsionate ale acesteia, petenta a dat dovadă de diligență profesională și a venit în întâmpinarea necesităților clienților săi, punându-le la dispoziție o modalitate legală și contractuală de a face față cu ușurință ratelor contractate – restructurarea creditului prin diverse mecanisme, printre care, dar fara a se limita la: diminuarea cuantumului ratei lunare de plată pentru o perioadă de timp, mărirea perioadei inițiale de rambursare a creditului, acordarea unei perioade de grație totală la plata ratelor (amânarea ratelor), iar clienții au acceptat oferta Băncii fără rezerve, apreciind că aceasta corespunde necesităților sale. Atitudinea Băncii nu se încadrează în noțiunea de practică comercială agresivă, aceasta neavând o influență nejustificată, în sensul Legii 363/2007, în decizia consumatorului de a solicita o restructurare a creditului,

stând ca dovadă în acest sens și împrejurarea că împrumutații au avut inițiativa solicitării restructurării creditului și au înaintat o cerere scrisă și semnată.

Se mai arată că petenta a avut un comportament corect, a prezentat Clienților propunerea sa de reeșalonare, nu i-a forțat pe aceștia spre a accepta propunerea de acordare a facilităților și nu le-a impus obligații imposibile. Prin reeșalonarea propusă și acceptată de clienți, obligațiile asumate de aceștia prin contract nu au devenit imposibile: suma totală de plată de dinainte de restructurare s-a menținut și după facilitatea de restructurare, dacă termenul de rambursare inițial nu a fost prelungit. Noțiunea de facilitate de restructurarea creditului nu a implicat din partea băncii o renunțare la încasarea dobânzilor și a ratelor de credit aferente perioadei de restructurare, oferta băncii fiind clară, în sensul că prin aplicarea unor costuri reduse în perioada de restructurare (dobândă fixă/gratie), NU se are în vedere o ștergere/degivare de datorie a împrumutatului față de Bancă, ci doar s-a urmărit o reșezare a sumelor datorate, astfel încât împrumutatul să beneficieze, pentru o perioadă de timp determinată (perioada de restructurare), de o sumă de plată mai mică, iar sumele neîncasate de către Bancă în perioada de restructurare (prin aplicarea unei dobânzi curente diminuate/acordarea unei perioade de gratie), să fie recuperate prin mecanismul de restructurare în restul perioadei de creditare

Restructurarea este o măsură cu caracter temporar și nu se poate confunda cu o reducere a dobânzii sau o renunțare la încasarea dobânzii din partea băncii. De altfel, legislația în domeniul financiar-bancar nici nu permite acordarea de împrumuturi fără dobândă sau cu o dobândă cu mult mai mică față de media dobânzilor practicate pe piața bancară, încurajându-se astfel un corect mediu concurențial.

Mai mult, prin aplicarea restructurării, sumă totală de plată a creditului calculată de la momentul primei restructurări și până la maturitate poate rămâne neschimbată, dacă nu se prelungește termenul de rambursare. Prin restructurare se schimbă numai structura de preț (în sensul în care nu se mai percepe în mod distinct comisionul de administrare credit, dacă exista pe cont, ci doar o dobândă), care permite băncii încasarea aceleiași sume totale de plată cu suma pe care ar fi încasat-o dacă nu s-ar fi aplicat restructurarea. Quantumul sumei care trebuie restituită băncii crește în ipoteza în care se realizează o capitalizare a datoriilor restante sau o extindere a perioadei de creditare, or Clienții, prin Actele adiționale încheiate cu banca, și-au dat acordul ca ratele restante și dobânzile să se considere capital, dobânda urmând a fi raportată la valoarea creditului (a capitalului). Este firesc ca în măsura în care după terminarea perioadei de restructurare în care Clienții au plătit fie numai dobânda, fie o dobândă foarte mică (de exemplu de 1%), dobânda să fie una mai mare pentru a se asigura astfel recuperarea integrală a sumelor neîncasate în perioada de restructurare a creditului. Suma totală pe care ar fi plătit-o clienții înainte de prima restructurare va fi aceeași și după restructurare, chiar dacă costul a fost majorat, recuperarea sumelor neîncasate făcându-se prin modificarea raportului dintre partea de capital și dobânda din componenta ratei lunare. Calculul matematic în vederea determinării costului aplicabil după restructurare are în vedere: o suma totală de plată înainte de prima restructurare; o metoda de restructurare aplicată (reducere dobânda/perioada gratie etc.), costul redus din perioada de restructurare; o perioada pe care se acorda facilitatea de restructurare.

Se mai arată că, mai mult, petenta a înțeles ca sumele datorate cu titlu de dobândă și comisioane restante să fie novate în soldul creditului supus restructurării, acordând astfel un beneficiu clienților, care, în lipsa acestei operațiuni, ar fi fost obligați la plata totală a dobânzii și comisioanelor restante, la care se adăuga și plata dobânzii și comisioanelor aferente lunii în curs.

Capitalizarea dobânzilor și comisioanelor restante nu constituie o practică incorrectă, ci aceasta este o posibilitate permisă de lege, fiind firesc să se aplice în astfel de situații. Contractul este unul cu titlu oneros, nu unul cu titlu gratuit sau unul căruia să i se aplice o dobândă simbolică pentru o perioadă determinată de timp. Instituțiile bancare, pentru a pune la dispoziția Clienților sumele de bani, la rândul său accesează pe piața inter-bancară împrumuturi cu dobândă pe care trebuie să le restituie în paralel cu încasarea ratelor de credit de la Clienții săi. Încasarea, temporar, a unor sume de bani mult diminuate față de cele inițial estimate și în raport de care s-au întocmit situațiile financiare sunt elemente care forțează banca spre o reorganizare a contabilității, putând fi chiar pasibilă de plata unor dobânzi penalizatoare. În acest context este perfect firesc ca sumele de bani neplătite la termen să se capitalizeze și să fie restituite băncii.

Se mai arată că demersul băncii nu privește vânzarea unui produs consumatorilor. Restructurarea creditelor nu este o obligație a băncii, nu este un produs propriu-zis vândut consumatorilor, ci este o facilitate de plată (la latitudinea băncii) oferită numai anumitor consumatori care, pe parcursul perioadei de creditare, se confruntă cu probleme financiare temporare și care se încadrează în criteriile de eligibilitate interne ale băncii. Demersul băncii de a accepta diminuarea temporară a gradului de îndatorare al Clienților nu s-a realizat prin „hărțuire, constrângere, inclusiv forță fizică sau la o influență nejustificată”, ci prin înțelegerea părților, deși banca a acceptat pe perioadele de restructurare diminuarea veniturilor din dobânzi, urmând ca recuperarea sumelor să fie efectuată ulterior. Se mai arată că intimata nu a arătat, în concret, cum s-a manifestat agresivitatea băncii în raportul contractual cu împrumutații, în cauză banca nu a impus împrumutaților tratamentul de restructurare. Acesta a fost solicitat de către împrumutați. Banca a prezentat o propunere de restructurare, apreciind ca aceasta servește cel mai bine nevoilor împrumutaților, propunerea fiind acceptată de către aceștia. Facilitatea de plată pentru o perioadă financiară dificilă nu poate constitui o acțiune de natură a influența decizia de tranzacționare a consumatorului, oferta băncii nefiind de natură a afecta în mod evident raționamentul Clientului, în cadrul ofertei prezentate fiind cuprinse toate informațiile referitoare la procedura reeșalonării, nu numai cele referitoare la diminuarea temporară a ratei lunare, ci și cele referitoare la capitalizarea sumelor neachitate cu titlu de dobândă și comision și/sau referitoare la modificarea dobânzii aplicabile contractului de credit.

În plus, Clienții nu au fost obligați să accepte ofertele de reeșalonare a băncii, aceștia având oricând posibilitatea de a face o refinanțare (chiar și la o altă instituție bancară care poate le-ar fi oferit condiții mai avantajoase) și de a renunța la relația contractuală cu petenta prin stingerea debitului. Nevoia împrumutatului de a reeșalona pentru imposibilitatea de respectare a propriilor obligații contractuale nu transformă acordul băncii la reeșalonare într-o practică agresivă, deoarece nimeni nu se poate prevala de propria turpitudine. Petenta a solicitat a se constata că faptele acesteia nu întrunesc elementele constitutive ale contravenției reținute în sarcina sa, respectiv latura obiectivă a acesteia, așa cum este reglementată de art. 9 lit. c din Legea nr. 363/2007.

Petenta și-a întemeiat cererea dispozițiile art. 31-36 din OG 2/2001, pe dispozițiile art. 9 lit. c din Legea 363/2007.

În dovedire, petentul a solicitat administrarea probei cu înscrisuri.

Cererea a fost legal timbrată.

Intimata AUTORITATEA NAȚIONALĂ PENTRU PROTECȚIA CONSUMATORILOR a formulat întâmpinare prin care solicita respingerea contestației, ca neîntemeiată și nefondată, întrucât starea de fapt reținută de către agenții constatatori se prezintă astfel: ca urmare a numeroase reclamații formulate împotriva petentei, s-a constatat faptul că aceștia sunt nemulțumiți de modul în care s-a comportat banca în relațiile contractuale cu aceștia – și anume: au mărit nejustificat dobânda, iar în ceea ce privește comisionul de administrare, care prin actele adiționale de restructurare a fost eliminat, s-a constatat că, de fapt, banca nu a renunțat la încasarea acestuia, acesta fiind introdus în marjă. Se mai arată că petenta a fost sancționată pentru încălcarea art. 9 lit.c) din Legea nr.363/2007.

Analizând conținutul Ordinului atacat din punct de vedere al temeiului juridic în baza căruia a fost încadrată fapta săvârșită de către operatorul economic, respectiv Legea nr. 363/2007 prin care este reglementată combaterea practicilor incorecte ale comercianților în relația cu consumatorii și armonizarea reglementărilor cu legislația europeană privind protecția consumatorilor, reglementează în mod expres și imperativ practicile comerciale abuzive, se apreciază că în mod corect s-a făcut raportarea acestui text de lege la situația de fapt constatată. Starea de fapt care a constituit de altfel obiectul controlului efectuat de agenții constatatori a fost verificarea derulării raporturilor contractuale în funcție de clauzele existente în contractele de credit, acte juridice pe care doctrina le-a definit în mod general ca fiind acte juridice bilaterale cu executare succesivă. Faptul că un contract de credit producător de efecte juridice în timp, care comportă o anumită repetabilitate, suferă în interiorul perioadei sale de derulare modificări esențiale de structură și conținut (respectiv modificarea raportului obligațional), modificări survenite ca urmare a adoptării unor decizii cu caracter unilateral, poate fi lesne considerat ca intrând în categoria faptelor juridice sancționabile. Apreciem astfel că, în mod corect, agentul constator a raportat faptele la situații concrete, reale, palpabile, prin prisma modificării cheltuielilor pe care consumatorul este obligat să le suporte.

Se apreciază, de asemenea, că modificarea intervenită în ceea ce privește situația financiară a clientului, modificare despre care acesta nu avea posibilitatea legală a lua la cunoștință la momentul semnării contractului de credit inițial, constituie o faptă ce intră sub incidența legii ce stabilește sancționarea sa corespunzător cu prejudiciul pecuniar creat în sacina clientului.

Astfel, singurul argument al contestatoarei în susținerea cererii sale se referă la caracterul obligatoriu al recuperării creanței datorate, aspect care în opinia băncii este de natură a-i da dreptul acesteia de a decide, în mod unilateral, asupra modalității de recuperare a debitului, fără a fi necesar acordul prealabil al clientului.

În continuare, intimata susține că orice act juridic bilateral trebuie să conțină în mod obligatoriu, anexat, și copii ale tuturor documentelor pe care înțelege să se sprijine (documente semnate de către ambele părți în prealabil), astfel încât să nu apară dificultăți în modul de executare a clauzelor inserate.

Din modul de redactare a clauzelor contractului de credit se arată că se poate observa ușurința cu care operatorul economic înțelege să utilizeze anumite terminologii, considerate esențiale, fără a lua în calcul și puterea de înțelegere a consumatorului – persoană fizică luat individual, apreciind astfel că, prin modul deosebit de elaborat de redactare a textului, claritatea și coerența clauzelor se disipează, pierzându-și astfel din înțelesul contextual general.

Analizând întreaga documentație care a stat la baza efectuării controlului, intimata apreciază susținerile petentei formulate prin prezenta cerere de chemare în judecată ca fiind neîntemeiate, câtă vreme actul administrativ contestat a fost încheiat cu respectarea, în totalitate, a condițiilor de formă și de fond necesare validității. Astfel, conform dispozițiilor articolului 4 alin. 1 litera a) din Legea nr. 363/2007: „O practică comercială este incorectă dacă: a) este contrară cerințelor diligenței profesionale”.

Se apreciază astfel că, în mod corect, agentul constatat a raportat fapta la situații concrete, reale, palpabile prin prisma modificării cheltuielilor pe care consumatorul este obligat să le suporte, astfel că se consideră că faptele contravenționale constatate prin procesul verbal de constatare al contravenției se înscriu întocmai în categoria caracteristicilor impuse de lege, întrunind toate condițiile spre a fi definite și sancționate ca atare.

De asemenea, intimata apreciază irelevant aspectul conform căruia actul juridic bilateral se bucură de deplină legitimitate odată ce a fost validat și autentificat de către un notat public, câtă vreme în speță vorbim de aplicabilitatea unor norme juridice specifice protecției consumatorilor, norme juridice a căror aplicabilitate nu este absorbită de legea generală. Mai mult, caracterul de act juridic valabil, legitim nu exclude existența în conținutul clauzelor a unor aspecte de natură a se încadra în categoria practicilor comerciale incorecte, aspect ce culpabilizează odată în plus operatorul economic, cu privire la practicile utilizate în abordarea aspectelor ce țin de conduita sa în raporturile comerciale cu clienții. Astfel, lipsa de etică a băncii se transpune într-o asemenea practică incorectă, agresivă, de natură a-l constrânge și influența pe consumatorul mediu aflat într-o situație nefericită, întâmpinând greutăți în a-și duce la bun sfârșit obligațiile asumate, afectând în mod evident raționamentul acestuia, iar decizia sa cu privire la achiziționarea produsului prezentat drept soluție salvatoare a problemei cu care se confruntă este cert influențată astfel în mod conștient de bancă.

În drept, intimata a invocat prevederile O.G. 2/2001, Legii 363/2007 și C.pr.civ.

În susținerea întâmpinării au fost depuse înscrisuri.

La termenul din data de 27.11.2015, instanța a încuviințat pentru părți proba cu înscrisuri.

Analizând actele dosarului, instanța reține următoarele:

La data de 09.07.2014, petenta RAIFFEISEN BANK S.A. a fost sancționată contravențional prin procesul-verbal seria ANPC nr. 0654836/1295, stabilindu-se în sarcina sa plata unei amenzi în cuantum total de 50.000 lei. Prin procesul-verbal s-a reținut încălcarea de către petentă a dispozițiilor art. 9 lit. c) din Legea nr. 363/2007. Astfel, ca urmare a numeroase reclamații formulate împotriva petentei, s-a constatat faptul că banca mărit nejustificat dobânda, iar în ceea ce privește comisionul de administrare, care prin actele adiționale de restructurare a fost eliminat, s-a observat că de fapt, banca nu a renunțat la încasarea acestuia, acesta fiind introdus în marjă. Fapta de a stipula dobânzi nejustificat de mari în urma restructurării creditului a fost calificată drept exploatare de către comerciant a unei situații nefericite sau a unei circumstanțe speciale, de o asemenea gravitate încât afectează raționamentul consumatorului mediu și de care comerciantul este conștient, în scopul influențării deciziei consumatorului cu privire la produs.

În drept, instanța reține că, potrivit art.15 din Legea 363/2007, utilizarea de către comercianți a unor practici comerciale incorecte, astfel cum acestea sunt definite la cap. II, este interzisă,

constituie contravenție și se sancționează după cum urmează. În continuare, potrivit art.4, o practică comercială este incorectă dacă sunt îndeplinite următoarele condiții:

- a) este contrară cerințelor diligenței profesionale;
- b) deformează sau este susceptibilă să deformeze în mod esențial comportamentul economic al consumatorului mediu la care ajunge sau căruia i se adresează ori al membrului mediu al unui grup, atunci când o practică comercială este adresată unui anumit grup de consumatori.

În conformitate cu alin.2 al aceluiași articol, se stabilește că practicile comerciale susceptibile să deformeze în mod esențial comportamentul economic al unui anumit grup vulnerabil de consumatori, clar identificabil, trebuie evaluate din perspectiva membrului mediu al grupului. Grupul de consumatori este cu precădere vulnerabil la respectiva practică sau la produsul la care aceasta se referă, din motive de infirmitate mentală sau fizică, de vârstă sau de credulitate, comportamentul economic al acestuia putând fi în mod rezonabil prevăzut de comerciant. Această prevedere nu aduce atingere practicilor publicitare obișnuite și legitime ce constau în declarații exagerate sau declarații ce nu sunt destinate a fi luate ca atare. Practicile comerciale incorecte sunt, în special, cele: înșelătoare, în sensul prevederilor art. 6 și 7; agresive, în sensul prevederilor art. 8 și 9.

De asemenea, instanța reține că, în baza art.9 lit.c din Legea 363/2007, pentru a determina dacă o practică comercială recurge la hărțuire, constrângere, inclusiv la forța fizică sau la influența nejustificată, se iau în considerare următoarele elemente:

- a) momentul, locul desfășurării, natura și/sau durata acesteia;
- b) recurgerea la amenințare, la un limbaj sau la un comportament abuziv;
- c) exploatarea de către comerciant a unei situații nefericite sau a unei circumstanțe speciale, de o asemenea gravitate încât afectează raționamentul consumatorului mediu și de care comerciantul este conștient, în scopul influențării deciziei consumatorului cu privire la produs;
- d) orice obstacol oneros sau disproporționat, neprevăzut în contract, impus de comerciant, atunci când consumatorul dorește să își exercite drepturile contractuale, inclusiv dreptul de a înceta contractul sau de a schimba produsul ori de a se adresa unui alt comerciant;
- e) orice amenințare cu măsuri, în situația în care acestea nu pot fi luate în mod legal.

Instanța, în urma analizării susținerilor ambelor părți, a apreciat că plângerea contravențională formulată de petentă este neîntemeiată, pentru următoarele motive:

În ceea ce privește prescripția dreptului de a constata și aplica sancțiunea contravențională, instanța reține că art.13 alin. (1) din O.G. 2/2001 prevede că aplicarea sancțiunii amenzii contravenționale se prescrie în termen de 6 luni de la data săvârșirii faptei, în timp ce alin. 2 prevede o derogare în cazul contravențiilor continue, termenul prevăzut la alin. (1) curge de la data încetării săvârșirii faptei. Contravenția este continuă în situația în care încălcarea obligației legale durează în timp.

Astfel, data de la care începe să curgă termenul de prescripție de 6 luni nu este data semnării actelor adiționale, în speță fiind vorba despre o contravenție continuă. Simplul fapt că semnarea actului adițional a avut loc o singură dată nu conduce la concluzia că fapta ar avea caracter uno ictu, întrucât încălcarea legii are caracter continuu, iar legiuitorul nu face distincția dintre faptă și

efectele acesteia, or ubi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus. Atâta vreme cât contractul este în vigoare și își produce efectele între părți, subzistă și încălcarea obligației legale, astfel că nu se poate susține că săvârșirea faptei s-a consumat și epuizat în momentul inițial al încheierii actelor adiționale, epuizarea având loc doar în momentul în care încălcarea produsă nu mai produce efecte.

Contravenția săvârșită este utilizarea de practici agresive, acestea reprezentând exploatarea de către comerciant a unei situații nefericite sau a unei circumstanțe speciale, de o asemenea gravitate încât afectează raționamentul consumatorului mediu și de care comerciantul este conștient, în scopul influențării deciziei consumatorului cu privire la produs. După cum se poate observa, exploatarea clienților are loc și după încheierea actelor adiționale, astfel încât încălcarea obligației legale durează în timp, contravenția fiind una continuă.

În concluzie, instanța constată că termenul de prescripție a dreptului de a aplica sancțiunea contravențională a început să curgă la data constatării faptei, și anume 09.07.2014, susținerea petentei că acest drept s-ar fi prescris fiind neîntemeiată.

În continuare, în conformitate cu dispozițiile art. 34 din O.G. nr.2/2001, instanța verifică legalitatea și temeinicia procesului-verbal contestat și constată că acesta a fost întocmit cu respectarea prevederilor care reglementează condițiile pentru încheierea sa valabilă, și anume dispozițiile art. 17 din același act normativ.

Cu privire la condițiile prevăzute de art. 16 și art. 19 din O.G. nr. 2/2001, nulitatea procesului-verbal pentru nerespectarea uneia dintre aceste condiții trebuia să fie invocată de petent și totodată acesta trebuia să dovedească vătămarea suferită ca urmare a eventualei neindicări a unei mențiuni în procesul-verbal și că această vătămare nu se poate înlătura altfel decât prin anularea procesului-verbal, astfel cum s-a statuat și prin decizia nr. 22/2007 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție într-un recurs în interesul legii).

În cauză, prin prezenta plângere contravențională petenta a avut posibilitatea formulării obiecțiunilor cu privire la legalitatea și temeinicia procesului-verbal, fără să fi făcut însă dovada unei vătămări care să nu poată fi înlăturată decât prin anularea actului sancționator, astfel încât se va proceda la analiza temeiniciei procesului-verbal.

În privința temeiniciei procesului-verbal, instanța reține că, potrivit art. 8 din Legea 363/2007, o practică comercială este considerată agresivă dacă, în contextul prezentării situației de fapt și ținând cont de toate caracteristicile și circumstanțele, limitează sau este susceptibilă să limiteze în mod semnificativ libertatea de alegere sau comportamentul consumatorului mediu cu privire la produs, prin hărțuire, constrângere, inclusiv prin utilizarea forței fizice sau prin influența nejustificată și, prin urmare, determină sau este susceptibilă să determine consumatorul să ia o decizie de tranzacționare pe care altfel nu ar fi luat-o.

Conform art. 9 lit. c) din Legea 363/2007, pentru a determina dacă o practică comercială recurge la hărțuire, constrângere, inclusiv la forță fizică sau la influență nejustificată, trebuie avută în vedere și exploatarea de către comerciant a unei situații nefericite sau a unei circumstanțe speciale, de o asemenea gravitate încât afectează raționamentul consumatorului mediu și de care comerciantul este conștient, în scopul influențării deciziei consumatorului cu privire la produs.

Din interpretarea coroborată a textelor de lege amintite mai sus cu cele prevăzute la art.4, reiese că, pentru a se reține că o faptă este practică comercială agresivă potrivit art. 9 lit. c) din Legea

363/2007, trebuie îndeplinite cumulativ următoarele condiții: a) Să fie vorba despre o acțiune, omisiune, comportament, demers sau prezentare comercială, inclusiv publicitate și comercializare, efectuată de un profesionist; b) Aceasta să fie în strânsă legătură cu promovarea, vânzarea sau furnizarea unui produs consumatorilor; c) Profesionistul să recurgă la hărțuire, constrângere, inclusiv la forță fizică sau la influență nejustificată asupra consumatorului.

În cele ce urmează, instanța va verifica îndeplinirea acestor condiții cu privire la celelalte fapte reținute în sarcina petentei, respectiv cu privire la faptele reclamate de clienții indicați în anexa 1 a procesului-verbal.

a) Fapta băncii, care, în momentul în care s-a solicitat restructurarea creditului, a înțeles să capitalizeze restanțele la soldul creditului existent, pentru care a calculat dobânzi nejustificat de mari, și care a renunțat la comisionul lunar de administrare, însă a menținut în continuare costurile ridicate, modificând marja dobânzii prin fiecare act adițional, împovărând în continuare consumatorul, reprezintă o acțiune efectuată de un profesionist, fiind îndeplinită prima condiție pentru calificare faptei drept “practică comercială”, fără a fi necesar ca fapta să fie un „demers”.

b) Fapta trebuie să fie în strânsă legătură cu promovarea, vânzarea sau furnizarea unui produs consumatorilor. În speță, produsul furnizat este creditul, restructurarea acestuia fiind în strânsă legătură cu furnizarea produsului.

Așadar, fapta constituie practică comercială potrivit Legii 363/2007.

Pentru înlăturarea celorlalte susțineri ale petentei,

c) Pentru ca practica să fie una agresivă, este necesar ca profesionistul să fi recurs la hărțuire, constrângere, inclusiv la forță fizică sau la influență nejustificată asupra consumatorului. În cazul de față, constrângerea a avut loc prin modalitatea exploatării de către profesionist a unei circumstanțe în care s-au aflat consumatorii, și anume imposibilitatea restituirii creditelor contractate. Profitând de această situație, au fost încheiate acte adiționale la contractele de creditare prin care au fost stabilite dobânzi nejustificat de mari în sarcina consumatorilor. Dobânzile stabilite pentru perioada imediat următoare semnării actelor adiționale au fost mai mici, consumatorii, care nu mai aveau posibilitatea reală de a refinanța creditele, devenind captivi ai băncii.

Comportamentul băncii, care i-a constrâns pe consumatorii aflați în situații nefericite la semnarea unor acte adiționale dezavantajoase pentru a-și putea duce la bun sfârșit obligațiile asumate inițial, este de o asemenea gravitate, încât afectează raționamentul consumatorului mediu. Mai mult, banca a fost conștientă de acestea, faptele fiind săvârșite în scopul influențării deciziei consumatorului.

În plus, banca a renunțat la încasarea comisionului de administrare, ceea ce a inoculat consumatorilor ideea că de la momentul semnării actelor adiționale valoarea totală plătită va fi redusă cu valoarea acestui comision, fiind astfel influențați în decizia de a tranzacționa. În realitate, comisionul a fost inclus în valoarea marjei stabilite prin actele adiționale, consumatorii nebeneficiind cu nimic de pe urma renunțării la comision.

Nu pot fi reținute apărările petentei cu privire încercarea de ai ajuta pe clienții aflați în dificultate, în speță fiind vorba despre reaua-credință a băncii, care a profitat de situația delicată a clienților.

De asemenea, apărările privind faptul că facilitatea de plată nu poate constitui o acțiune de natură a influența decizia de tranzacționare a consumatorului și că exista posibilitatea clienților de a face o refinanțare la o altă instituție bancară nu sunt întemeiate, astfel cum s-a arătat mai sus. Aparența unor beneficii inexistente în realitate este o practică ce a avut ca efect influențarea deciziei de tranzacționare a consumatorilor, iar, ca urmare a semnării actelor adiționale, consumatorii au devenit captivi ai băncii. Aceștia aveau, într-adevăr, posibilitatea de a face o refinanțare la altă instituție de bancară, însă nu au procedat astfel ca urmare a aparentelor beneficii propuse de petentă.

Pentru motivele expuse anterior, instanța apreciază că fapta petentei constituie practică comercială agresivă, procesul-verbal de contravenție fiind temeinic cu privire la acest aspect.

Referitor la cuantumul amenzii, pentru încălcarea art. 9 lit.c din Legea 363/2007 s-a aplicat amenda în cuantum de 50.000 lei, maximul prevăzut de art. 15 din Legea 363/2007 fiind de 100.000 lei. Se poate observa că agentul constatator nu a aplicat cuantumul maxim, iar suma de 50.000 lei este justificată prin raportare la scopul sancțiunii. Aplicarea amenzii urmărește descurajarea contravenientului de a săvârși alte fapte prohibite de lege prin afectarea patrimoniului acestuia. Având în vedere situația patrimonială a petentei, căreia o sancțiune orientată spre minim i-ar fi afectat în mod nesemnificativ patrimoniul, instanța apreciază că amenda aplicată de intimată este de natură a atinge scopul de preventiv al sancțiunii. De asemenea, trebuie avut în vedere caracterul repetat al acestor încălcări din partea petentei, precum și numărul mare al reclamațiilor privind această activitate a petentei.

Pentru aceste considerente, instanța conchide că procesul-verbal întocmit în cauză este temeinic și legal, motiv pentru care urmează a respinge cererea petentei, ca fiind neîntemeiată.

Având în vedere respingerea capătului de cerere principal, instanța urmează a respinge și capătul de cerere privind acordarea cheltuielilor de judecată ca nefundat.

PENTRU ACESTE MOTIVE

ÎN NUMELE LEGII

HOTARASTE

Respinge plângerea contravențională, ca neîntemeiată, privind pe petent RAIFFEISEN BANK S.A. – sediu ales LA SCA NESTOR DICULESCU KINGSTON PETERSEN, București, _____ BUSINESS PARK, nr. 1A, _____. 4, _____ intimat AUTORITATEA NAȚIONALĂ PENTRU PROTECȚIA CONSUMATORILOR, cu sediul în sector 1, București, _____.

Cu drept de apel, în termen de 30 zile de la comunicare, la Judecătoria Sectorului 1 București.

Pronunțată în ședință publică azi, 18.12.2014.

PENTRU____ GREFIER

RED.M.A. 06.04 .2015

TEH.M.M. 08.01.2015 /4 ex. + 2 _____>

WWW.LUMEAJUSTITIEI.RO